

ITINERARIUM
Vincentii Lauro 1572-1578^x

1572

VII 25 - 31 XII - Augustae Taurinorum et in Monte Regali (Fonzi NS I, p. 396 - ibidem, p. 445).

1573

I 1- 17 - Augustae Taurinorum (Fonzi NS I, p. 446 - N. 12).
I 17 - initium itineris Romam versus (N. 12).
II 2 - in Osteria della Paglia (Fonzi NS I, p. 450).
II 5 - III 16 - Romae (Fonzi NS I, p. 452 - ibide, p. 458).
III 31 - V 7- - Nicaeae (Fonzi NS I, p. 462 - ibidem, p. 475).
V 8-12 - in Monte Regali (Fonzi NS I, p. 475).
V 20 - VI 13 - Augustae Taurinorum (Fonzi NS I, p. 477 - N. 23).
VI 14-25 - in Monte Regali (N. 23 - N. 25).
VI 25-27 - Augustae Taurinorum (N. 25).
VI 27 - initium itineris versus Galliam (N. 25).
VI 28 - Novae Alesiae in confiniis Sabaudiae et Galliae (N. 25).
VII initio - Lugduni (N. 35).
VII 19 - X 21 - Lutetiae Parisiorum (N. 35 - N. 46).
XI 15-25 - Augustae Taurinorum (N. 53 - N. 56).
XI 26 - XII 2 - in Monte Regali (N. 56).
XII 2 - ca 4 - Augustae Taurinorum (N. 56).
XII 21-28 - Venetiis (N. 60 - Buffardi NV XI, p. 121).

1574

I 14-18 - Vindobonae (N. 64 - Bues NBD III/7, p. 339).
I 30 - VIII 17 - Cracoviae (N. 68 - N. 140).
VIII 20 - Volborii (N. 141, 144).
VIII 23-26 - Lovicii (N. 144).
VIII 26 - IX 20 - in Skierniewice (N. 144 - N. 157).
IX 21 - X 6 - Varsaviae (N. 160 - AV, Nunz.Pol. 7 f. 205r).
X 16 - XII 31 - in Skierniewice (AV, Nunz.Pol. 8 f. 376r -).

---

^x Itinerarium annorum 1572-1574 composuit Henricus Damianus Wojtyska CP, annorum vero 1575-1578 Miroslaus Korolko.

1575

- I 1 - II 10 - in Skierniewice (- Nunz.Pol. 396 f. 44r - ibidem f. 88r)
 II 12-14 - Varsaviae (Nunz.Pol. 396 f. 90r - ibidem f. 94r).
 II 16 - III 11 - in Skierniewice (Nunz.Pol. 396 f.46r - ibidem f. 50r).
 III 15-19 - Varsaviae (Nunz.Pol. 396 f. 95r - ibidem f. 98r).
 III 26 - IV 12 - in Skierniewice (Nunz.Pol. 8 f. 84r - Nunz.Pol. 10 f. 117v).
 IV 18 - XII 31 - Varsaviae (Nunz.Pol. 8 f. 133r - Karnkowski, f. M4r).

1576

- I 1 - V 29 - Varsaviae (Nunz.Pol. 13 f. 3r - ibidem f. 130r).
 VI 5 - in Skierniewice (Nunz.Pol. 13 f. 140r).
 VI 9 - Lovicii (Nunz.Pol. 13 f. 147r).
 VI 11 - in Chróślin (Conc.Trid. 71 f. 65r).
 VI 25 - XII 31 - Vratislaviae (Conc.Trid. 71 f. 93r - Nunz.Pol. 13 f, 214r).

1577

- I 1 - III 23 - Vratislaviae (Nunz.Pol. 13 f. 220r - ibidem f. 278r).
 III 26 - in Gowarcze (Kraków, BCz, ms. 331 p. 781).
 III 29 - IV 24 - Petricoviae (Nunz.Pol. 13 f. 285r - ibidem f. 341r).
 IV 25-29 - Varsaviae (Nunz.Pol. 13 f. 303r).
 IV 30 - V 29 - Petricoviae (Nunz.Pol. 13 f. 285r - ibidem f. 341r).
 VI 9 - XII 31 - Varsaviae (Nunz.Pol. 13 f. 351r - ibidem f. 435r).

1578

- I 1 - VI 12 - Varsaviae (Nunz.Pol. 14 f. 6r - ibidem f. 135r).
 VI 19 - Lovicii (Nunz.Pol. 14 f. 138r).
 VII 12-VIII 28 - Cracoviae (Nunz.Pol. 14 f. 166r - Nunz.Pol. 12 f. 149v).
 IX 12 - Pragae in Bohemia (Nunz.Pol. 12 f. 149v).
 XI 1 - Tridenti (Nunz.Pol. 12 f. 150v).

INDEX FONTIUM
qui in hoc volumine publicantur

(qui memorantur solum, in parenthesi adducuntur)

Archivum Secretum Vaticanum (AV):

- Armadio (Arm.) 39, ms. 66 f. (308r-v), 490R, 657r-658v.
- " " 44, ms. 22 f. 5v-7r, (7v-9r), 10r-11v, (11v-14r), (50v-55v),
86r-89r, 105r-107v, 117v, (160v-161r), (170r),
(173v-174r), (176r-178v), 185r, 196r-v, 200v,
(214v), (219r-220r).
- " " " ms. 23 f. (469v-470r).
- " " 52, ms. 31 f. 64r-68r.
- " " 64, ms. 29 f. (103r-106v), (187r-188v), (198r-199r).
- Carte Borghese, ms. 58 s.f.
- Concilio di Trento (Conc.Trid.), ms. 71 f. (137r-138v).
- Epistolae ad Principes (Ep. ad Princ.), ms. 7 f. 119r-v, 123r.
- Fondo Borghese (F. Borghese) II, ms. 462, f. 172r-173r.
- " " " IV, ms. 214 f. (8r), 57r-60v.
- Fondo Garampi (F.Garampi), ms. 23 f. (74ar-76bv).
- Indici, nr 134 f. (2r, 51r, 55v, 121r).
- Lettere di Principi (Lett.Principi), ms. 27 f. 100r-101v, 193r-v.
- " " " ms, 33 f. 60v-60ar, 103r.
- Miscellanea Armaria (Misc.Arm.) II, ms. 54 f. 68r-69v.
- " " " " " ms. 130 f. 33r-37v.
- Nunziatura di Francia, ms. 6 f. 247r-248v, 274r-275v, 294r-295v, 302r,
312r-313v, 372r-378v, 384r-385v, 391r-
392v, 398r-405v, 453r-456v, 468r, 472r,
473r, (474r), 475r-478v, 481r-483v,
505r-508v.
- " " ms. 10 f. 227r.
- " " ms. 283 f. (199r-201v), (222r-224v).
- Nunziatura di Germania, ms. 71 f. 238r.
- " " ms. 95 f. (276r), 278r-279v, 285r-286r).
- Nunziatura di Polonia, ms. 3 f. (236r-238v), (256r), (259r-268v), (514v).
- " " ms. 4 f. (215r-217v), (219r-222r), (237r), (243r).
- " " ms. 7 f. 24r-164v, (165r-168r), 171r-189r), (227r-
231v), 250r-v, (251r).
- " " ms. 8 f. (1r-8v, 501r-503r).
- " " ms. 10 f. 2r-53r, 68v-69v, 71r-v, (71v-75v).
- " " ms. 12 f. (65v-66r, 149r-150v).

- AV, Nunziatura di Polonia, ms. 13 f. (253r-254v).
 " " ms. 14 f. (6r, 20v-21v, 31r-34v, 37r-40v, 166r).
 " " ms. 27A f. (336v-342r).
 " " ms. 171 f. (146r-v, 304r), 316v-328r, 358r, 467r-468r, 380v-479v, (610r).
 " " ms. 172 f. 113r-v, 121r-180v.
 " " ms. 396 f. 1r-31r, (61r-63r, 114v, 119r, 136r-140v).
 - Nunziatura di Savoia, ms. 3 f. (9r), 16r-v, 29v-55v.
 " " ms. 4 f. 26r-27v, 33r-v, 40r-v, 166r-167v, 172r, 190r-v, 269r-270v, 325r-326v, 340r-341v.
 " " ms. 10 f. (191r, 206r, 423r, 427r, 479r-v).
 " " ms. 225 f. 5r-v, 7r, 11r-12v, 55r-v, 59r, 80r-83v, 90r-v, 108r-v.
 - Nunziatura di Spagna, ms. 15 II, f. 218r-219r.
 - Secretariato di Brevi (Sec.Brev.), ms. 30 f. (285r).
 " " " ms. 31 f. (174r-v).
 " " " ms. 78 f. 295r-296r.

Bibliotheca Apostolica Vaticana (BV):

- Cod. Ottobonianus Latinus (Ottob.Lat.) 1147, p. (508-509).
- Cod. Urbinatensis Latinus (Urb.Lat.) 1044 (f. 118r).
- Cod. Vaticanus Latinus (Vat.Lat.) 7124, passim.

Berlin, Geheimes Staatsarchiv, Preussischer Kulturbesitz (GStAPK):

- C1a (Westpreussen, Ermländisches Domkapitel), Kasten 502, s.f.

Kraków, Archiwum Kapitulne:

- Acta Actorum, ms. 6 f. (296r).

- Biblioteka Czartoryskich (BCz):

- Ms. 311 p. 87-88.
- Ms. 2133 (p. (248-254).

- Biblioteka Jagiellońska (BJ):

- Ms. 61, fasc. 8 f. 21r.
- " fasc. 10 f. 4r-5v, 12r-13r.
- Ms. 160, fasc. 28 f. 5r-9r, 10r-12v, 17r-21r.

- Biblioteka Polskiej Akademii Nauk (BPAN):

- Ms. 8362 (Theca Romana 7, passim).

Milano, Biblioteca Ambrosiana (BA):

- F. inferiore, ms. 87, f. 193r-v, 269r [?].
- " ms. 93 f. (470).

Olsztyn, Archiwum Archidiecezji Warmińskiej w Olsztynie (AAWO):

- Ak Varia, ms. 15 f. (156r-163r).

Roma, Archivum Romanum Societatis Iesu (ARSI):

- Epistolae Externorum (Epp.EE), ms. 12, f. 264r-265v.
- Opera Nostrorum (Opp.NN), ms. 328 f. (22r, 44r-45r, 60r-v, 66r).

Wrocław, Biblioteka Zakładu im. Ossolińskich (BOss.):

- Ms. 154 f. 172r-173v.

OPERA
in quibus scripta ad nuntiaturam Vincentii Lauro
attinentia publicata sunt

Biaudet SSND - *Le Saint-Siège et la Suède durant la seconde moitié du XVIe siècle*. T. 1. *Origines et époque des relations non officielles, 1570-1576. Notes et documents*, par Henri Biaudet, Paris 1906, p. 91, 247-249, 327-329. 340-341.

Budziński - *Jana Krasieńskiego "Polska" oraz materiały do panowania Henryka Walezjusza* [Ioannis Krasieński "Polonia" et res ad regnum Henrici Valesii spectantes], wyd. Stanisław Budziński, Warszawa 1852, p. 213-216.

Fonzi NS - *Nunziatura di Savoia*, Vol. 1: (15 ottobre 1560 - 29 giugno 1573), a cura di Fausto Fonzi, Roma 1960, p. 398-485.

Guarini - *Lettere del signor Battista Guarini nobile Ferrarese, di nuovo in questa quarta impressione sotto capi divise*. Da Agostino Michele raccolte, In Venetia 1598, p. 1-4.

Karnkowski - *Epistolae Illustrium virorum in tres libros digestae, opera Rev. di Domini D. ni Stanislai Carncovii, Episcopi Vladislaviensis et Pomeraniae, in lucem editae, Cracoviae MDLXXVIII, f. M1v-N3v, Q3v, li2v-L11r*.

Secunda editio cum titulo: *Epistolae familiares a magnis viris, Summis Pontificibus, Imperatoribus et Regibus [...] ad Stanislaum Karnkowski missae*, in: *Ioannis Dlugossii Historiae Poloniae libri XII*, T. 2, Lipsiae 1713, p. 1687-1707.

Lanckorońska DAM - *Documenta ex Archivo Cardinalis Ioannis Morone ad Poloniam spectantia, quae in Archivo Secreto Vaticano asservantur*, ed. Carolina Lanckorońska, Pars 1: 1561 - 1580, Romae 1984, p. 167-177, 183-192, 194-224, 227-228; Pars 2: 1539 - 1579, Romae 1984, p. 140-141, 207 (*Elementa ad fontium editiones*, t. 58-59).

Mamczarz Irena, *Il solenne ingresso di Enrico di Valois in Polonia 1574*, "Ricerche Slavistiche", 13 (1965), p. 118.

- Meysztowicz-Wyhowska - *Documenta Polonica ex Archivo Parmensi*, ed. Valerianus Meysztowicz et Wanda Wyhowska De Andreis, Pars 1: 1535-1588, Romae 1970, p. 146 (*Elementa ad fontium editiones*, t. 22).
- Pawiński - *Początki panowania w Polsce Stefana Batorego, 1575-1577. Listy, uniwersały, instrukcje* [Exordia regni Stephani Báthory in Polonia, 1575-1577. Epistulae, litterae universales, instructiones]. wyd. Adolf Pawiński, Warszawa 1877, p. 115-117, 171 (*Źródła dziejowe*, t. 4).
- Rescius HO - *Domini Stanislai Hosii, S.R.E. Presbyteri Cardinalis, Maioris Poenitentiarum, Episcopi Varmiensis opera, opera et studio Stanislai Rescii*, T. 2, Coloniae apud Maternum Cholinum 1584, p. 374-376.
- Rykaczewski - *Relacje nuncjusów apostolskich i innych osób o Polsce od r. 1548 do 1690* [Relationes nuntiorum apostolicorum et aliarum personarum de Polonia ab a. 1548 usque ad a. 1690], wyd. E[razm] Rykaczewski, T. 1, Berlin-Poznań 1864, p. 288-290, 294-296, 298-299.
- Sobieski AZJ - *Archiwum Jana Zamoyskiego, kanclerza i hetmana wielkiego koronnego* [Archivum Ioannis Zamoyski, cancellarii et exercituum regni supremi capitanei], T. 1: 1553 - 1578, wyd. Wacław Sobieski, Warszawa 1904, p. 148-150, 159-160, 169-170, 223-224, 240-241, 247-248, 272.
- Šmurlo - *Rossija i Italija. Sbornik istoričeskich materialov i izsledovanij, kasajuščichsja snošenij Rossii s Italiej* [Russia et Italia. Collectio fontium et studiorum, ad mutuas relationes inter Russiam et Italiam intercedentes attinentium], ed. Evgenij Šmurlo, T. 2, Sanktpeterburg 1907, p. 563-566.
- Sygański - *Listy ks. Piotra Skargi TJ z lat 1566-1610* [Epistulae Petri Skarga SJ], podług autografów wydał i objaśnił ks. Jan Sygański T.J., Kraków 1912, p. 22-23.
- Theiner AE - *Annales ecclesiastici, quos post Caesarem S.R.E. card. Baronium, Odoricum Raynaldum ac Iacobum Laderchium continuat Augustinus Theiner*, T. 1: 1572-1574, Romae 1856, p. 377-380, 415-423, 578-580; T. 2: 1575-1578, Romae 1856, p. 309-311, 578-580.
- Turgenev - *Historica Russiae Monumenta, ex antiquis exterarum gentium Archivis et Bibliothecis deprompta ab Alexandro J. Turgenievio*, T. 1, Petropoli 1841, p. 265-267.

Walewski Cezary, *Marcin Kromer*, Warszawa 1873, p. 57.

Welykyj LNA - *Litterae nuntiorum apostolicorum, historiam Ucrainae illustrantes (1550-1850)*, collegit, paravit, adnotavit editionemque curavit Pater Athanasius G. Welykyj OSMB, T. 1: 1550 - 1593, Romae 1959, 73-103.

Wierzbowski KW - *Krzysztof Warszewicki. Nie wydane pisma, listy do znakomitych ludzi tudzież inne dokumenty* [Scripta nondum edita, epistulae ad viros illustres et alia documenta], wyd. Teodor Wierzbowski, Warszawa 1883, 216-220.

Wierzbowski U - *Uchansciana czyli zbiór dokumentów wyjaśniających życie i działalność Jakuba Uchańskiego* [Uchansciana seu collectio documentorum, vitam et operam Iacobi Uchański illustrantium], wyd. Teodor Wierzbowski, T. 1, Warszawa 1884, p. 247; T. 2, Warszawa 1885, p. 325-326; T. 4, Warszawa 1892, p. 102-105, 346.

Wierzbowski VL - *Vincent Lauro, évêque de Mondovì, nonce apostolique en Pologne 1574-1578, et ses dépêches inédites au cardinal de Côme, Ministre-Secrétaire d'Etat du pape Grégoire XIII, éclaircissant la politique du Saint-Siège dans les années susdites relativement à la Pologne, la France, l'Autriche et la Russie*, éd. Théodore Wierzbowski, Varsovie 1887.

STUDIA ET FONTES AUXILIARII
quibus in hoc volumine apparando usi sumus

(Non afferuntur volumina, quae iam in: "Opera in quibus scripta ad nuntiaturam Vincentii Lauro attinentia publicata sunt" nominantur, ex quibus etiam alia documenta sunt adducta)

Axer - *Georgii Ticinii ad Martinum Cromerum epistulae (a. 1555-1585)*, e libris manu scriptis collegit, edidit Georgius Axer, Wratislaviae 1975.

Banaszak Marian, *Z dziejów dyplomacji Watykańskiej. Poselstwa obediencyjne w latach 1584-1605* [Ex historia publicarum Sedis Apostolicae relationum. Legationes oboedientiales a. 1584-1605] T. 2, Warszawa 1975.

Barycz PSR - Henryk Barycz, *Polacy na studiach w Rzymie, 1440-1600* [De Polonis, qui Romae annis 1440-1600 studiis operam dabant], Kraków 1938 (Archiwum do Dziejów Literatury i Oświaty, t. 4).

Barycz UJ - Henryk Barycz, *Historia Uniwersytetu Jagiellońskiego w epoce humanizmu* [Historia Universitatis Jagellonicae tempore renascentium litterarum], Kraków 1935.

Bednarski Stanisław SJ, *Ks. Stanisław Warszawicki. Studium z dziejów Kościoła w Polsce XVI w.* [Stanislaus Warszawicki. Studium ex historia Ecclesiae in Polonia saec. XVI], Kraków 1959.

Bogaczewicz-Glemma ANP VI - *Acta Nuntiaturae Poloniae*, T. 6: *Iulius Ruggieri (1565-1568)*, collegit Thaddaeus Glemma, supplevit et ed. Stanislaus Bogaczewicz, Romae 1991.

Bues NBD III/7 - *Nuntiaturberichte aus Deutschland nebst ergänzenden Aktenstücken*. Dritte Abteilung: 1572-1585, 7. Band: *Nuntiatur Giovanni Delfinos (1573-1574)*. Im Auftrage des Deutschen Historischen Instituts in Rom bearbeitet von Almut Bues, Tübingen 1990.

Buffardi NV XI - *Nunziature di Venezia*, Vol. 11: *(18 giugno 1573 - 22 dicembre 1576)*, a cura di Adriana Buffardi, Roma 1972.

Bullarium Romanum - Bullarum, diplomatum et privilegiorum Sanctorum Romanorum Pontificum Taurinensis editio, T. 4, Augustae Taurinorum 1858, T. 5, ibidem 1860, T. 8, ibidem 1862.

- Cénival Pierre de, *La politique du Saint-Siège et l'élection de Pologne (1572-1573)*, "Mélanges d'Archéologie et d'Histoire", 36 (1916/17), p. 109-203.
- Champion HRP - Pierre Champion, *Henri III, roi de Pologne*, T. 1-2, Paris 1943, 1951.
- Champion JH - Pierre Champion, *La jeunesse de Henri III*, T. 2: *La victoire de Paris et l'échec devant La Rochelle (1571-1574)*, Paris 1942.
- Champion-François LH - *Lettres de Henri III, roi de France*, recueillies par Pierre Champion, publiées par Michel François, T. 1: *1557-Août 1574*, Paris 1959.
- Chłapowski-Zielińska UCNP - *Urzednicy centralni i nadworni Polski XIV-XVIII wieku. Spisy* [Magistratus regni et magistratus curiae in Polonia saec. XIV-XVIII. Indices], oprac. Krzysztof Chłapowski, Stefan Ciara, Łukasz Kądziela, Tomasz Nowakowski, Edward Opaliński, Grażyna Rutkowska, Teresa Zielińska, pod red. Antoniego Gąsiorowskiego, Kórnik 1992.
- Ciaconius Alphonsus, *Vitae et res gestae Pontificum Romanorum et S.R.E. Cardinalium*. T. 4, Romae 1677, col. 89-94 (Vincentius Laureus).
- Cieszkowski - *Fontes Rerum Polonicarum e tabulario Reipublicae Venetae*, exhaustit, collegit, edidit Augustus Comes Cieszkowski. Series II, Fasciculus 1: *Litterae Ambaxatorum Venetorum apud regem Poloniae ab anno 1574 usque ad annum 1606*, Venetiis, 1892-1902.
- Concilium Tridentinum. Diariorum, actorum, epistolarum, tractatum nova collectio*, ed. Societas Goerresiana, T. 9: *Actorum pars sexta*, Friburgi Brisgoviae 1945.
- Cynarski Stanisław, *Zygmunt August*, Wrocław 1988.
- Cynarski-Falniowska UWK - *Urzednicy województwa krakowskiego XVI-XVIII wieku. Spisy* [Magistratus palatinatus Cracoviensis saec. XVI-XVIII. Indices], oprac. Stanisław Cynarski i Alicja Falniowska-Gradowska, pod red. Antoniego Gąsiorowskiego, Kórnik 1990.
- Czaplewski - *Korespondencja Hieronima Rozdrażewskiego*, wyd. Paweł Czaplewski, T. 1, Toruń 1937.
- Flaczyński Franciszek, *Idea kościoła narodowego w Polsce w XVI w.* [De notione Ecclesiae nationalis in Polonia saec. XVI], "Ateneum Kapłańskie", 5 (1911), p. 205-218, 315-325.

- Fouqueray Henri SJ, *Histoire de la Compagnie de Jésus en France*, T. 1, Paris 1910.
- Garampi Iosephus, *Synopsis Legatorum et Nuntiorum Apostolicorum in Polonia*, paenultima redactio inscripta: *Primo sbozzo dei Nunzi in Polonia dal 1068 al 1700* (ms. AV, F. Garampi 23).
- Giurescu Dinu C.: *Ion Voda cel Viteaz* [Palatinus Ioannes, dictus Audax], Bucuresti 1963.
- Gostyński Tadeusz, *Franciszek Krasiński polityk złotego wieku* [Franciscus Krasiński, vir politicus "aureae aetatis" in Polonia], Warszawa 1983.
- Grzybowski Stanisław, *Henryk Walezy*, Wrocław 1980.
- Gulik-Eubel HC III - Guilelmus van Gulik, Conradus Eubel OFMConv., *Hierarchia Catholica Medii et Recentioris Aevi*, Vol. 3: *Saeculum XVI ab anno 1503 complectens*, Monasterii 1923.
- Hurtubise ANG XII - *Acta Nuntiaturae Gallicae*, T. 12: *Correspondance du nonce en France Antonio Maria Salviati (1572-1578)*, T. 1: 1572-1574, éd. par Pierre Hurtubise OMI, Rome 1975.
- Hurtubise-Toupin ANG XIII - *Acta Nuntiaturae Gallicae*, T. 13: *Correspondance du nonce en France Antonio Maria Salviati (1572-1578)*, T. 2: 1574-1578, éd. par Pierre Hurtubise OMI et Robert Toupin SJ, Rome 1975.
- Kalinowska - *Listy Stanisława Reszki do Marcina Kromera (z lat 1568-1588)*, [Epistulae Stanislai Rescii ad Martinum Cromerum], oprac. i wyd. Ambrozja J. Kalinowska OSB, "Studia Warmińskie", 20 (1991), p. 245-575.
- Kamieniecki Witold, *Zjazd jędrzejowski w 1576r.* [Conventus Andreoviensis a. 1576] in: *Studia historyczne wydane ku czci Wincentego Zakrzewskiego*, Kraków 1908, p. 176-201.
- Kartunnen Liisi, *Die Königswahl in Polen 1575*, Helsinki 1915 (Annales Academiae Scientiarum Fennicae, Ser. B, t. 12, n. 2).
- Konopczyński Władysław, *Chronologia sejmów polskich, 1493-1793* [Ordo chronologicus Comitiorum Poloniae 1493-1793], Kraków 1948 (Archiwum Komisji Historycznej PAU, ser. II, t. 4).

- Kopiczko Andrzej, *Ustrój i organizacja diecezji warmińskiej w latach 1525-1772* [Regimen et ordinatio dioecesis Varmiensis a. 1525-1772], Olsztyn 1993.
- Korolko Mirosław, *Klejnot swobodnego sumienia. Polemika wokół Konfederacji Warszawskiej w latach 1573-1658* [Clenodium liberae conscientiae. Controversia de Confoederatione Varsaviensi a. 1573-1658 exorta], Warszawa 1974.
- Korytkowski Jan, *Prałaci i kanonicy katedry metropolitarnej gnieźnieńskiej od r. 1000 aż do dni naszych* [Praelati et canonici ecclesiae cathedralis metropolitanae Gnesnensis ab a. 1000 usque ad dies nostros], T. 1-4, Gniezno 1883.
- Korzeniowski AR - *Analecta Romana, quae historiam Poloniae saeculi XVI illustrant, excerpta ex libris manuscriptis Archivi Consistorialis Romani*, ed. Josephus Korzeniowski, Kraków 1894 (Scriptores Rerum Polonicarum, t. 15).
- Lagomarsini - *Iulii Pogiani Sunensis epistulae et orationes, olim collectae ab Antonio Maria Gratiano, nunc ab Hieronymo Lagomarsini e Societate Iesu adnotationibus illustratae ac primum editae*, T. 4, Romae 1762.
- Ljubovič Nikolaj, *Načalo katoličeskoj reakcii i upadok reformacii w Pol'se* [Exordia actionis catholicae contra protestantes inceptae et reformationis anticatholicae occasus in Polonia], Varšava 1980.
- Łętowski Ludwik, *Katalog biskupów, prałatów i kanoników krakowskich* [Catalogus episcoporum, praelatorum et canonicorum Cracoviensium], T. 1-4, Kraków 1852.
- Mellano Maria Franca, *La controriforma nella diocesi di Mondovì (1560-1602)*, Torino 1955.
- Mergentheim Otto, *Die Quinquennalfakultäten pro foro externo. Ihre Entstehung und Einführung in deutschen Bistümern*, Bd 1 (cap. 3: *Die Nuntiaturl Fakultäten*), Stuttgart 1908, p. 225-306.
- Nanke Czesław, *Z dziejów polityki kurii rzymskiej wobec Polski* [De Curiae Romanae erga Poloniam temporibus actis animo], Lwów 1921.
- Natoński Bronisław SJ, *Początki Towarzystwa Jezusowego w Polsce, 1564-1580* [Exordia Societatis Jesu in Polonia 1564-1580], in: J. Brodrick, *Powstanie i rozwój Towarzystwa Jezusowego* [Origo et incrementum Societatis Jesu], T. 1, Kraków 1963.

Noailles Henri de, *Henri de Valois et la Pologne en 1572*, T. 2-3: *Documents et pièces justificatives*, Paris 1867.

Olarra-Larramendi - *Indices de la correspondencia entre la nunciatura en España y la Santa Sede durante el reinado de Felipe II*, elaborados por José de Olarra Garmendia y Maria Luisa de Larramendi, T. 1-2, Madrid 1948-1949.

Orzelski Świętosław, *Interregni Poloniae libri octo (1572-1576)*, ed. Eduardus Kuntze, Cracoviae 1917.

Parisi Antonio Franceso, *Cardinale del Mondovì (Vincenzo Lauro)*. [Series commentariorum vitam Vincentii Lauro comprehendentium, publicatorum in ephemeride "Historica" (Reggio Calabria). Usi sumus sequentibus partibus]:

Parte I: *La citta natale - la famiglia - l'infanzia, i primi studi, i primi impieghi*, "Historica", 10 (1957), p. 127-133; Parte VII: *La Nunziatura in Polonia*, ibidem, 11 (1958), p. 51-70; Parte X: *Il periodo romano - La morte*, ibidem, 12 (1959), p. 44-63.

Pastor SP - Ludovico von Pastor, *Storia dei papi dalla fine del Medio Evo*, Vol. 8: *Pio V (1565-1572)*, versione italiana di Angelo Mercati, Roma 1924; Vol. 9: *Gregorio XIII (1572-1585)*, versione italiana di Pio Cenci, Roma 1925.

PSB - *Polski Słownik Biograficzny* [Lexicon Biographicum Polonorum], T. 1, Kraków 1935- (cum indicato nomine auctoris uniuscuiusque biogrammati).

Przyboś-Zelewski DPP, *Diariusz poselstwa polskiego do Francji po Henryka Walezego w 1573 roku* [Diarium legationis Polonae in Galliam a. 1573 missae Henrici Valesii deducendi causa], oprac. Adam Przyboś i Roman Żelewski, Wrocław 1963.

Radoń Sławomir, *Kilka uwag w sprawie Samuela Zborowskiego* [Nonnulla de negotio Samuelis Zborowski], "Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego", 714 (1985), Prace Historyczne 77, p. 37-50.

Rescius DRE - *De rebus in electione, profectone, coronatione Henrici, Regis Poloniae, in Gallia et Polonia gestis*, [ed. Stanislaus Rescius], Romae apud heredes Antonii Bladi, 1574.

Serczyk Władysław, *Iwan IV Groźny* [Ioannes IV Terribilis], Wrocław 1977.

- Serwański Maciej, *Henryk Walezy w Polsce. Stosunki polsko-francuskie w latach 1566 - 1576* [Henricus Valesius in Polonia. Relationes inter Polonos et Gallos a. 1566-1576 intercedentes], Kraków 1976.
- Sipayłło - *Acta synodów różnowierczych w Polsce* [Acta synodalia Ecclesiarum Poloniae Reformatarum], wyd. Maria Sipayłło, T. 2: 1560-1570, Warszawa 1972; T. 3: 1571-1632, Warszawa 1983.
- Szorc Alojzy, *Stanisław Hozjusz a reformacja w Elblągu* [S. Hosius et reformatio Elbingae], "Studia Warmińskie", 7 (1970), p. 57-61.
- Theiner SS - *La Suède et le Saint-Siège sous le Roi Jean III, Sigismond III et Charles IX d'après les documents trouvés dans les archives du Vatican*, traduit de l'allemand par Jean Cohen, T. 2, Paris 1842.
- Theiner VMPL - *Vetera Monumenta Poloniae et Magni Ducatus Lithuaniae gentiumque finitimarum historiam illustrantia*, ed. Augustinus Theiner, T. 2: *Ab Ioanne PP XXII usque ad Pium PP V, 1410-1572*, Romae 1861.
- Tomczak Andrzej, *Walenty Dembiński, kanclerz egzekucji (ok. 1504-1584)* [Valentinus Dembiński, canellarius regni Poloniae "exsecutionis legum" tempore], Toruń 1963.
- Tritonius Rugerius, *Vita Vincentii Laurei, S.R.E. Cardinalis Montis Regalis, Bononiae* 1599.
- Vanti Mario MI, *San Camillo de Lellis e i suoi Ministri degli Infermi*, 3 ed., Roma 1965.
- Volumina legum II - *Prawa, Konstytucye y przywileie Królestwa Polskiego, Wielkiego Xięstwa Litewskiego y wszystkich prowincyi należących na walnych seymiech Koronnych do seymu wiślickiego Roku Pańskiego 1347 aż do ostatniego seymu uchwalone* [Leges, Constitutiones et privilegia Regni Poloniae, Magni Ducatus Lithuaniae et omnium provinciarum ei attinentium, in Comitibus Regni inde a Vislicensibus a. 1347 celebratis usque ad ultima Comitibus lata et decreta], T. 2, wyd. Józef Ohryzko SP, Petropoli 1859.
- Wierzbowski KPP - *Teodor Wierzbowski, Dve kandidatury na pol'skij prestol - Vil'gel'ma iz Rozenberga i Ercgercoga Ferdinanda 1574-1575* [De duobus regni Poloniae candidatis - Giulielmo a Rosenberg et archiduce Ferdinando 1574-1875], Warszawa 1889.
- Wierzbowski JU - *Teodor Wierzbowski, Jakub Uchański arcybiskup gnieźnieński (1502-1581). Monografia historyczna* [I. Uchański, aepus Gne-

snensis, 1502-1581. Monographia historica], Warszawa 1985 (Uchansciana, t. 5).

Wojtyska ANP - *Acta Nuntiaturae Polonae*, T. 1: *De fontibus eorumque investigatione et editionibus. Instructio ad editionem. Nuntiorum series chronologica*, auctore Henrico Damiano Wojtyska CP, Romae 1990, T. 2: *Zacharias Ferreri (1519-1521) et nuntii minores (1522-1553)*, Romae 1992.

Zakrzewski Wincenty, *Po ucieczce Henryka. Dzieje bezkrólewia 1574-1576* [Post fugam Henrici. Historia interregni 1574-1576], Kraków 1878.

Zieliński-Żelewski - Ryszard Zieliński i Roman Żelewski, *Olbracht Łaski. Od Kieżmarku do Londynu* [Albertus Łaski. A Kieżmark ad Londinium], Warszawa 1982.

Żelewski MDRK - *Materiały do dziejów reformacji w Krakowie. Zaburzenia wyznaniowe w latach 1551-1598* [Res historiam reformationis Cracoviae illustrantes. Tumultus ob negotium religionis a. 1551-1598 concitati], opracował Roman Żelewski, Wrocław 1962.